

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletamo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DRUGI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 7. nadaljevanje

30. 1. 2018

7. Vrednote kot temelj trajnostnega gospodarjenja

V šestem nadaljevanju Integralne serije smo v šestih načelih povzeli modrosti mislecev in praktičnih primerov, omenjenih v prvem tednu. Torej: pri iskanju trajnostne poti razvoja bomo uspešnejši,

- 1) če bomo presegali kalupe,
- 2) povezovali različna spoznanja in pristope,
- 3) gospodarstvo gradili na trajnostnih temeljih,
- 4) vrednote postavili v središče razvojnega modela,
- 5) se oprli na lastno skupnost in kulturo ter hkrati sodelovali z drugimi kulturami,
- 6) pa tudi z naravo vzpostavili prijateljski odnos.

Potrebo po transdisciplinarnem in transsektorskem pristopu smo še dodatno utemeljili, v povezavi s svetovnimi in evropskimi prizadevanji za trajnostni razvoj. Danes pa bomo, »oboroženi« s šestimi načeli, skušali bolje razumeti odmevne trajnostne pristope v ekonomiji.

Najprej pogledjmo k tistim, ki smo jih na kratko ali z nekaj več besedami predstavili v prvem tednu.

Nobelov nagrajenec, ekonomist **Muhammad Yunus**, ustanovitelj Banke Grameen (leta 1977) in utemeljitelj novih pristopov v bančništvu, je leta 2012 ob obisku v Sloveniji opisal, kako so z mikrokrediti uspeli zmanjšati revščino v Bangladešu (namesto moškim so denar dajali ženskam) in kako lahko z ustanavljanjem socialnih podjetij odpravimo brezposelnost¹. Zaključil je: »Vse to je mogoče, če začnemo razmišljati v obratni smeri.«²

Slike: Dr. Muhammad Yunus na srečanju z ženami in ob prejemu Nobelove nagrade³, naslovnica njegove avtobiografije *Banker to the Poor*⁴.

Tako ne preseneča, da Yunus na začetku intervjuja izpostavi vrednote: »Vsa človeška bitja so hkrati sebična in nesebična. Ne dovolimo pa, da se ta nesebičnost razvije, saj smo razvili sistem, ki se osredotoča le na sebičnost. Poglejte poslovni svet. Vse se vrti okoli služenja denarja zase, okoli povečevanja profita. Več denarja, ko bom imel, bolj bom srečen, je glavna ideja. Snovalci tega ekonomskega sistema so pozabili, da obstaja še druga stran človeka, ki jo je prav tako treba izraziti v sistemu. Oni pa temu nasprotujejo in pravijo, da če hoče človek biti nesebičen, naj gre delat za dobrodelno organizacijo. To je narobe, saj sem prepričan, da je mogoče nesebičnost izražati tudi znotraj ekonomskega sistema.«⁵

V knjigi »*Banker to the Poor*«, *Bankir za revne*, je Yunus to kritiko prevladujočega ekonomskega pristopa izrazil z besedami: "Prevladujoča teorija prostega trga trpi zaradi 'nezmožnosti konceptualizacije', to je nezmožnosti zajeti bistvo tega, kaj pomeni biti človeški oz. human. Ustvarili smo eno-dimenzionalno človeško bitje, ki naj igra vlogo poslovnega vodje, tako imenovanega podjetneža. Izolirali smo ga od preostalega življenja, religioznega, čustvenega, političnega in družbenega."

V [3. nadaljevanju](#) Integralne serije smo tudi **E. F. Schumacherja**, avtorja navdihujoče knjige *Majhno je lepo* predstavili kot ekonomista, ki se je uveljavil s preseganjem kalupov. In kako je razvil to svoje »out-of-the-box« razmišljanje? Leta 1955 je kot ekonomski svetovalec potoval v Burmo. Tam je razvil načela, ki jih je imenoval »budistična ekonomija«⁶. Zasnovana so bila na prepričanju, da posamezniki potrebujejo dobro delo za pravi človekov razvoj. Zatrjeval je tudi, da je »proizvodnja iz lokalnih virov najbolj racionalen način gospodarskega življenja«. Potoval je skozi veliko dežel tretjega sveta, kjer je spodbujal lokalne vlade k ustvarjanju samozadostnih gospodarstev.

¹ Intervju z naslovom »Banke naj bodo po meri človeka« je dostopen prek: <https://siol.net/posel-danes/novice/muhammad-yunus-banke-naj-bodo-po-meri-cloveka-282585>. Objavljeno 19. 5. 2012.

² Načelo 1: Out-of-the-box je zakon!

³ Utemeljitev nagrade na povezavi: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/grameen-facts.html.

⁴ Knjiga iz l. 1999 je na primer predstavljena na Wikipedii: https://en.wikipedia.org/wiki/Banker_to_the_Poor.

⁵ Načeli 3 in 4: Priseganje na »edino zveličavni« ekonomski model je zmeta. Pa še: Ekonomija (ekonomski sistem) mora delovati za vse. Brez etičnih temeljev človek ni Človek, gospodarstvo in družba pa ne (moreta biti) trajnostna.

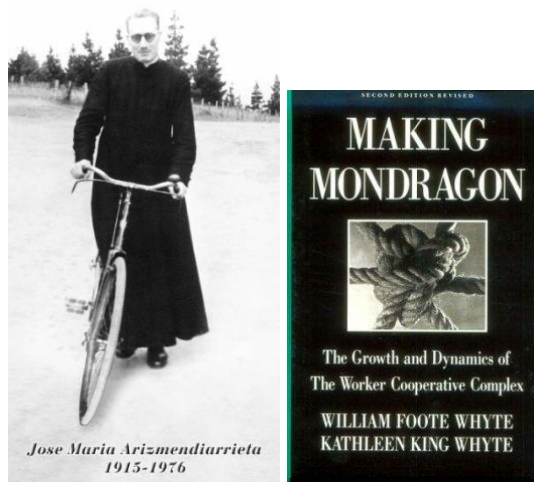
⁶ V 5. načelu: Ves svet je naš oder. Seveda sta pri Schumacherju izraziti tudi 3. in 4. načelo.

V 3. nadaljevanju smo omenili tudi svetovno vodilno zadržno podjetje **Mondragon** iz Španije. Lahko rečemo, da so vrednote enakopravnosti, spoštovanja, solidarnosti, odgovornosti in druge občečloveške vrednote v središču tega humanističnega ekonomskega modela. Te vrednote je svojim učencem leta in leta prenašal pobudnik Mondragona, katoliški duhovnik Arizmendiarieta.

Kapital se ne obravnava kot cilj, ampak zgolj kot vir, torej kot sredstvo ali orodje za ustvarjanje produktivnega in do ljudi prijaznega delovnega okolja. Gre za sistem, ki je hkrati dobičkonosen in socialen, zgrajen na (pristnih) vrednotah krščanskega socializma.

Zato ne preseneča, da je *Človečnost na delu* («*Humanity at work*») še danes slogan zadržnega podjetja Mondragona.

Slike: Oče Arizmendiarieta, naslovnica starejše knjige o Mondragonu, napis nad vhodom v poslovno stavbo Mondragona

Kljub svetovni in španski gospodarski in finančni krizi je Mondragon po letu 2008 povečeval prodajo in se širil v druge države. V času recesije jim zaradi solidarnosti ni bilo treba odpuščati, saj so nekatere delavce prezaposlili iz ene v drugo zadrugo, poleg tega si zadruge med seboj ekonomsko pomagajo. Za svoj obstoj in rast je korporacija Mondragon že leta 1959 ustanovila lasten bančni sistem Caja Laboral Popular, ki ureja prihranke ljudi in zagotavlja vire za razvoj zadruge, prav tako ponuja finančno podporo in svetovanje pri ustanavljanju novih zadrug.

Poslovanje, ki temelji na vrednotah, in s tem povezan odnos do denarja in dobička, je v intervjuju za revijo Jana oktobra 2012 nazorno predstavil Mikel Lezamiz, direktor za izobraževanje v Mondragonu: »V zadrugi je vse transparentno, vsi vedo o njenem poslovanju vse, vsi sprejemajo odločitve. Zato ni nikakršnih tajkunskih prevzemov, tveganih naložb, odlivanja denarja v le nekaj žepov. To seveda dolgoročno pomeni boljše gospodarjenje. V Mondragonu je pravilo tako, da gre 45 odstotkov od dobička vedno v sklad. To pomeni, da je v okviru zadruge na računu vedno konkreten denar, namenjen za premoščanje krize ali za naložbe. Druga podjetja to praviloma pokrivajo s krediti in veste, kam to pripelje. Če se malo pošalim, kapitalistična podjetja tako kot meščani živijo od kreditnih kartic, zadruge pa tako kot kmetje upravljajo le tisto, kar imajo v nogavici. Zato zadruge v krizi pomagajo reševati celotna gospodarstva, saj so eden redkih poslovnih subjektov z lastnimi sredstvi.«

Spoznavanje ozadja več desetletij uspešnega razvoja Mondragona nas je pripeljalo do trajnostnega bančništva v [4. nadaljevanju](#) in do zdravega »kmečkega« odnosa do denarja, ki ga najdemo tudi pri slovenskih gospodarstvenikih (primer Mlekarna Celeia). Prejšnji teden smo se seznanili z etično Banko Triodos iz Nizozemske, ki je podobno kot Mondragon uspešno preživela tudi globalno finančno krizo. Danes pa še povejmo, da je bila leta 1980 ustanovljena kot antropozofska pobuda, torej v skladu z načeli Rudolfa Steinerja in s podobnim odnosom do denarja kot pri Mondragonu, kasneje pa je svoje filozofske temelje razširila.

In v tej smeri bomo nadaljevali tudi v naslednjem prispevku.

Dr. Darja Piciga